

H 2861

2003-12-16

10. évf.
2001.
3. szám

KISEBBSÉG- KUTATÁS

SZEMLE A HAZAI ÉS KÜLFÖLDI IRODALOMBÓL
MINORITIES STUDIES AND REVIEWS

KISEBBSÉGGUTATÁS

Szemle a hazai és külföldi irodalomból

10. évfolyam 3. szám

Alapító és főszerkesztő: *Cholnoky Győző*

Szerkesztőbizottság: *Niederhauser Emil* (elnök), *Pomogáts Béla*, *Szarka László*, *Bruhács János*, *Doncsev Toso*, *Péntek János*, *Gyurcsík Iván*, *Kocsis Károly*, *Tóth Pál Péter*.
Kiadja a Lucidus Kiadó, 1192 Budapest, Zoltán utca 14. Telefon: 282-2250 Főmunkatárs: *Cholnoky Olga*. Szerkesztőségi titkár: *Vágó Pálné*. Grafikai tervező: *Szabó János*. Tördelés: *Knausz Valéria*. Korrektor: *Papp Zsuzsanna*. Szerkesztőség: 1014 Budapest, Uri u. 53. fsz. 47. Telefon/fax: 212-9527 A lap megjelenik negyedévenként. Éves előfizetési ár 1940 Ft (ÁFÁ-val), külföldön 24 USD + 12 USD (postaköltség tengerentúlra), illetve + 8 USD (postaköltség Európába).

Előfizethető a kiadónál a Monor és Vidéke Takarékszövetkezet 65100118-10025640 számláján. Nyomás és kötés: Oliton Kft. 1104 Budapest, Kada utca 149. Felelős vezető: *Balogh Antal*. Internet: <http://www.hhrf.org/kisebbsegkutatas>

HU ISSN-1215-2684

A lap megjelenését a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alapprogram és az Illyés Közalapítvány támogatta.

Válogatásunk kiadványai

Annali dell'Istituto universitario Orientale di Napoli (AION), Slavistica (Olaszország)	Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs (Ausztria)
Âzyk i socium. Materialy III Meždunarodnoj nauènoj konferencii (Fehéroroszország)	Oteèestvennaâ istoriâ (Oroszország)
Belaruski Gistaryèny Aglâd (Fehéroroszország)	Perspectives on Prevention (USA)
Èeský èasopis historický (Csehország)	Politièka misao (Horvátország)
Current History (USA)	Politique étrangere (Franciaország)
Défense nationale (Franciaország)	Politique internationale (Franciaország)
East European Constitutional Review (USA)	Politische Studien (Németország)
Erdélyi Múzeum (Románia)	Problemes politiques et sociaux (Franciaország)
Ethnic and Racial Studies (Anglia)	Revue Études internationales (Franciaország)
Fórum (Szlovákia)	Slavânovedenie (Oroszország)
Global Society (USA)	Slavica Tartuensia (Észtország)
Golas Radzimy (Fehéroroszország)	Slavistica Vilnensis (Litvánia)
Historické štúdie (Szlovákia)	Südosteuropa (Németország)
Historický èasopis (Szlovákia)	Südosteuropa Mitteilungen (Németország)
International Political Science Review (Anglia)	The Annals of the American Academy of Political and Social Science (USA)
Kantakty i dyâlogi (Fehéroroszország)	The Journal of Politics (Anglia)
Korunk (Románia)	Tübinger Geographische Studien (Németország)
Latyšy na Belarusi (Fehéroroszország)	Voprosy âzykoznaniiâ (Oroszország)
Mezinárodní vztahy (Csehország)	Zeitschrift für Slawistik (Németország)

TARTALOM

JELENTÉS A VÉGEKRŐL (<i>Cholnoky Győző</i>)	387
--	-----

TANULMÁNYOK

MAGYAROK A VAJDASÁGBAN ÉS KÁRPÁTALJÁN

Gereben Ferenc: A vajdasági magyarok nemzeti és kulturális identitása	388
Gábrity Molnár Irén: A vajdasági magyar migráció hatása társadalmi szerkezetükre	402
Papp Richárd: Etnikus vallások a Vajdaságban?	415
Csernicskó István: A kárpátaljai magyarok önmagukról és az ukránokról	437
Vári Fábián László: Pásztorok, keljünk fel... (Betlehemezés Kárpátalján)	445
Fedinec Csilla: Kárpátaljai autonómia-koncepciók 1918–1944 között	450

MŰHELY

Halász István – Majtényi Balázs: A magyar és a szomszédos államok „státustörvényei”	470
---	-----

KRITIKA

Niederhauser Emil: Két magyar nyelvű szlovák könyv a magyar–szlovák irodalmi kapcsolatokról	480
Albert Gábor: A büntudat hamuja alatt. (Emlékkönyv Esterházy Jánosról)	483
Zoltán András: A Litván Nagyfejedelemség kulturális és nyelvi helyzete. (Értékelés Celunova tanulmányáról)	486

SZEMLE

NEMZETI TUDAT. NEMZETI ÉS ETNIKAI FOLYAMATOK

Brubaker, Rogers: Az asszimiláció metamorfózisa: a francia, a német és az amerikai példa (<i>Vadász Rezső</i>)	495
Dijkstra, Steven – Geuijen, Karin – Ruijter, Arie de: Multikulturalizmus és társadalmi integráció Európában (<i>Vadász Rezső</i>)	498
Magarditsch Hatschikjan, Stefan Troebst (szerk.): Délkelet-Európa – kézikönyvben (<i>Komáromi Sándor</i>)	501
Henkel, Jürgen: Múlt és jövő között: romániai parlamenti- és elnökválasztások – 2000 (<i>Komáromi Sándor</i>)	503
Vuković, Ivan – Vizjak, Ana: Az Európai Unió, a CEFTA és a horvát nemzetgazdaság (<i>Futala Tibor</i>)	505

Čičin-Šain, Ante: Horvátország: Hogyan lesz úrrá az ország a múltból eredő nehézségeken, és hogyan készül fel Európára? (<i>Biczó Krisztina</i>)	506
Cirtautas, Arista M.: Lengyelország. (A legnagyobb tagjelölt ország integrációs gondjai) (<i>Biczó Krisztina</i>)	509
Kažanevska-Barčyn'ska, Iaanna: A fehéroroszk képe a mai lengyelek tudatában (<i>Zoltán András</i>)	512
Tesař, Filip: Montenegró: a függetlenség útján? (<i>Futala Tibor</i>)	514
Ivaldi, Gilles: A szélsőjobb Nyugat-Európában (<i>Kakasy Judit</i>)	516
Joannon, Pierre: Észak-Írország a béke viharában (<i>Kakasy Judit</i>)	518
Leveau, Rémy – Moisi, Dominique: Törések a békén (<i>Kakasy Judit</i>)	520
Adams, John: A hindu kultúra hatása India gazdasági fejlődésére (<i>Vadász Rezső</i>)	522
Klen, Michel: A vietnami mérföldkövek összevisszasága (<i>Kakasy Judit</i>)	524
Jelin, Elizabeth: A Dél-Amerikai Közös Piac mint a társadalmi folyamatok új színpada (<i>Vadász Rezső</i>)	526
NEMZETI ÉS NEMZETISÉGI IRODALMAK	
Nagy Róbert: „Nekünk szüntelen szükséges fejlődni ...” (<i>Cholnoky Olga</i>)	529
Demény István: „Mi is az a népköltészet?” (<i>Cholnoky Olga</i>)	530
KISEBBSÉGEK NYELVHASZNÁLATA	
Farrands, Christopher: A nyelv és a közösségek közötti megértés lehetőségei, avagy létezik-e univerzális nyelv? (<i>Vadász Rezső</i>)	532
Duličenko, Aleksandr Dmitrievič: A szláv mikronyelvek helyzete és fennmaradási esélyei (<i>Zoltán András</i>)	534
Neveklovskij, G.: Nyelvi állapotok az egykori szerbhorvát nyelvterületen (<i>Zoltán András</i>)	537
Nikčević, Vojislav: A montenegrói nyelv (<i>Zoltán András</i>)	541
Šustek, Zbyšek: Irodalmi nyelv is lesz a morva? (<i>Zoltán András</i>)	543
KISEBBSÉGEK KULTÚRÁJA	
Weiher, Gregory R.: A kisebbséghez tartozó diákok eredményei (<i>Biczó Krisztina</i>)	546
Ilyés Zoltán: A vallás és a nyelv szerepe az identitás alakulásában (<i>Cholnoky Olga</i>)	547
Bieder, Hermann: Felekezet, etnikum és nyelv a XX. századi Fehéroroszországban (<i>Zoltán András</i>)	549
Zemskáâ, E. A.: Az orosz diaszpóra nyelvmegtartó képessége (<i>Zoltán András</i>)	553
KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI NÉPEK ÉS ORSZÁGOK KAPCSOLATAI	
Fassel, Horst – Waack, Christoph: (Dél-, közép)-kelet-európai régiók (<i>Komáromi Sándor</i>)	556

KISEBBSÉGI POLITIKA

Wilss, Wolfram: Egy világ – egy nyelv? A globalizáció nyelvi lehetőségei (<i>Komáromi Sándor</i>)	560
Az államfők szerepe a nemzeti-etnikai konfliktusok megelőzésében és kezelésében (Perspectives on Prevention) (<i>Vadász Rezső</i>)	561
Hainard, François – Verschuur, Christine: A nők lehetőségei és szerepe a társadalmi problémák megoldásában (<i>Vadász Rezső</i>)	567
Girard, Renaud (rip.): Rendszerváltás Belgrádban – Beszélgetés Vojislav Kostunicával (<i>Kakasy Judit</i>)	569
Zubkova, E. Ú.: A Baltikum szovjetizálása a „helyi nacionalizmusok” letörésével 1949 és 1952 között (különös tekintettel az ún. „észt ügyre”) (<i>Futala Tibor</i>)	571
Crowley, John: Az etnikai kisebbségek és a politika kapcsolata Nyugat-Európában (<i>Vadász Rezső</i>)	573

KISEBBSÉGI JOG

Bieder, Hermann: Nyelvpolitika és nyelvi helyzet a Szovjetunió utódállamaiban (<i>Zoltán András</i>)	577
Bertrand, Gilles – Rigoni, Isabelle: Törökország a vádlottak padján (<i>Vadász Rezső</i>)	581

NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGEK TÖRTÉNETE

Čaplovičová, Kristína: Az abszolutizmus mint jelenség és fogalom (<i>Futala Tibor</i>)	589
Wolfram, Herwig: Közép-Európa az 5. század végétől a 11. század elejéig (<i>Futala Tibor</i>)	591
Angyal Béla: A felvidéki magyarok politikai állásfoglalása az első Csehszlovák Köztársaságban (<i>Cholnoky Győző</i>)	593
Holec, Roman: Vállalkozók és vállalkozások Szlovákia mai területén 1918 előtt (<i>Futala Tibor</i>)	595
Rábik, Vladimír: Németek betelepülése a középkori Zólyom megyébe (<i>Futala Tibor</i>)	597
Pánek, Jaroslav: A nemzetfogalom változásai a cseh historiográfiában (<i>Futala Tibor</i>)	599
Lempertene, Larisa: A hagyományos zsidó oktatási rendszer Litvániában (<i>Zoltán András</i>)	601

CONTENTS

A REPORT FROM THE BORDERLAND (<i>Győző Cholnoky</i>)	387
---	-----

STUDIES

HUNGARIANS IN VOJVODINA AND IN SUB-CARPATHIA

Ferenc Gereben: The National and Cultural Identity of Hungarians in Vojvodina ...	388
Iren Gábrity Molnár: The Impact of the Migration of Hungarians in Vojvodina upon their Social Structure	402
Richárd Papp: Ethnic Religions in Vojvodina	415
István Csernicskó: The Ruthenian Hungarians about Themselves and the Ukrainians	437
László Vári Fábián: Shepherds, Let's Rise ... (Nativity plays in Sub-Carpathia) ...	445
Csilla Fedinec: Sub-Carpathian Concepts of Autonomy between 1918 and 1944 ...	450

WORKSHOP

István Halász – Balázs Majtényi: The „Status Laws” of Hungary and of its Neighbouring Countries	470
--	-----

CRITICISM

Emil Niederhauser: Two Slovakian Books in Hungarian on Hungarian-Slovakian Literary Relations	480
Gábor Albert: Under the Ashes of Guilty Conscience (Memorial volume about János Esterházy)	483
András Zoltán: The Cultural and Linguistic Status of the Litvanian Grand Duchy (An evaluation of the study of Celunova)	486

REVIEWS

NATIONAL CONSCIOUSNESS. NATIONAL AND ETHNIC PROCESSES

Rogers Brubaker: The return of assimilation? Changing perspectives on immigration and its sequels in France, Germany and the United States (<i>Rezső Vadász</i>)	495
Steven Dijkstra – Karin Geuijen – Arie de Ruijter: Multi-culturalism and Social Integration in Europe (<i>Rezső Vadász</i>)	498
Magarditsch Hatschikjan, Stefan Troebst (eds.): South-Eastern Europe – within a Manual (<i>Sándor Komáromi</i>)	501
Jürgen Henkel: Between Past and Present: Parliamentary and Presidential Elections in Romania (<i>Sándor Komáromi</i>)	503

Ivan Vukovic – Ana Vizjak: The European Union, the CEFTA and the Croatian National Economy (<i>Tibor Futala</i>)	505
Ante Cicin-Sain: Croatia: How to overcome the burden of the past and be prepared for Europe? (<i>Krisztina Biczó</i>)	506
Arista M. Cirtautas: Poland (<i>Krisztina Biczó</i>)	509
Iaanna Kazaneuska-Barcynska: The Image of White Russians in the Consciousness of the Polish (<i>András Zoltán</i>)	512
Filip Tesar: Montenegro: on the Road of Independence? (<i>Tibor Futala</i>)	514
Gilles Ivaldi: The Extreme Right in Western Europe (<i>Judit Kakasy</i>)	516
Pierre Joannon: Northern Ireland in the Storm of Peace (<i>Judit Kakasy</i>)	518
Rémy Leveau – Dominique Moisi: Fractures on Peace (<i>Judit Kakasy</i>)	520
John Adams: Culture and Economic Development in South Asia (<i>Rezső Vadász</i>)	522
Michel Klen: The Disarray of Vietnamese Milestones (<i>Judit Kakasy</i>)	524
Elizabeth Jelin: Cultural Movements and Social Actors in the New Regional Scenarios (<i>Rezső Vadász</i>)	526
 NATIONAL AND MINORITY LITERATURE	
Róbert Nagy: „We need to develop unceasingly ...” (<i>Olga Cholnoky</i>)	529
István Demény: „What is Folk Poetry Anyway? (<i>Olga Cholnoky</i>)	530
 THE LANGUAGE USE OF MINORITIES	
Christopher Farrands: Language and the Possibility of Inter-community Understanding (<i>Rezső Vadász</i>)	532
Aleksandr Dmitrievič Duličenko: The Status of Slavic Microlanguages and their Chances for Survival (<i>András Zoltán</i>)	534
Neveklovskij, G.: Linguistic Conditions in the Former Serbian-Croatian Language Area (<i>András Zoltán</i>)	537
Vojislav Nikčević: The Language of Montenegro (<i>András Zoltán</i>)	541
Zbyšek Šustek: May Moravian become a Literary Language as well? (<i>András Zoltán</i>)	543
 THE CULTURE OF MINORITIES	
Gregory R Weiher: Minority student achievements (<i>Krisztina Biczó</i>)	546
Zoltán Ilyés: The Role of Religion and Language in the Development of Identity (<i>Olga Cholnoky</i>)	547
Hermann Bieder: Religion, Ethnicity and Language in 20th-century Belarus (<i>András Zoltán</i>)	549
Zemská, E. A.: The Language-maintaining Ability of the Russian Diaspora (<i>András Zoltán</i>)	553
 RELATIONS OF THE CENTRAL- AND EASTERN EUROPEAN PEOPLES AND COUNTRIES	
Horst Fassel – Christoph Waack: The Regions of South-, Central- and Eastern-Europe (<i>Sándor Komáromi</i>)	556

MINORITY POLITICS

- Wolfram Wilss: One World – One Language?
The Linguistic Possibilities of Globalisation (*Sándor Komáromi*) 560
- The Role of Statesmen in the Prevention and Treatment of National
and Ethnical Conflicts (Perspectives on Prevention) (*Rezső Vadász*) 561
- François Hainard and Christine Verschuur: Filling the Urban Policy Breach:
Womens's Empowerment (*Rezső Vadász*) 567
- Renaud Girard (rip.): Political Transformation in Belgrade – A Discussion
with Vojislav Kostunica – An Interview (*Judit Kakasy*) 569
- Zubkova, E. Ű.: The „Sovietisation” of the Baltic States by Breaking off
„local nationalism” between 1949 and 1952
(with special regard to the so-called „Estonian case”) (*Tibor Futala*) 571
- John Crowley: The Political Participation of Ethnic Minorities (*Rezső Vadász*) 573

MINORITY LAW

- Hermann Bieder: Language Politics and the Conditions of Language
in the Successor States of the Sovietunion (*András Zoltán*) 577
- Gilles Bertrand – Isabelle Rigoni: Turkey on the Stand
of the Accused (*Rezső Vadász*) 581

HISTORY OF NATIONAL AND ETHNIC MINORITIES

- Kristína Čaplovičová: Absolutism as a Phenomenon
and as a Concept (*Tibor Futala*) 589
- Herwig Wolfram: Central-Europe from the end
of the 5th Century to the beginning of the 11th Century (*Tibor Futala*) 591
- Béla Angyal: The Political Standpoint of Hungarians
in Upper Hungary in the first Czechoslovakian Republic (*Győző Cholnoky*) 593
- Roman Holec: Entrepreneurs and Enterprises in the Present Territory
of Slovakia before 1918 (*Tibor Futala*) 595
- Vladimír Rábik: The Settlement of Germans into
the Medieval Zólyom County (*Tibor Futala*) 597
- Jaroslav Pánek: Changes in the Concept of the „Nation”
in Czech Historiography (*Tibor Futala*) 599
- Larisa Lempertene: The Traditional Jewish Educational System
in Litvania (*András Zoltán*) 601

A kárpátaljai magyarok önmagukról és az ukránokról

The Ruthenian Hungarians about Themselves and the Ukrainians

In 2000 595 pupils and 38 hungarian adults took part in a quarry-sheet research, which reassured the self-portrait of the Hungarians and their opinion of the Ukrainians. According to the results of the research the Subcarpathian Hungarians formed a positiv portrait of themselves, by all means they have better respect for themselves than for the ukrainians.

Írásunkban a kárpátaljai magyarság saját közösségéről, illetve az ukránokról alkotott képéről nyújtunk rövid áttekintést egy empirikus kérdőíves vizsgálat adatai alapján.

2000 tavaszán Kárpátalja hat járásában (ungvári, munkácsi, beregszászi, nagyszőlősi, técsői, huszti) 26 településen 595, egy évvel az érettségi előtt álló középiskolás adatközlő, illetve kontrollként 38 felnőtt vett részt abban a vizsgálatban, amelynek a részeredményeit itt közöljük. A mintavétel kiterjedt Kárpátalja valamennyi olyan (magyar és nem magyar tannyelvű) középiskolájára, ahol jelentős számú magyar nemzetiségű diák tanul. A minta így megfelelően reprezentálja a kárpátaljai magyar középiskolásokat mint szociológiailag jól körülírható társadalmi csoportot, de az eredményekből (többek között a felnőtt kontrollcsoport révén) az egész közösségre nézve is hasznos általánosításokat tehetünk.

Csepeli György (1997: 479–480) számol be arról, hogy Le Vine és Campbell (1972) elkülönítette azokat az általános autosztereotípiákat, amelyeket a közösségek rendszerint saját magukról alkotnak, és az úgynevezett általános heterosztereotípiákat, amelyekkel a szomszédos közösségeket illetik. Jelen vizsgálatunkban felhasználtuk ezeket, ám vegyesen adtuk meg az auto- és heterosztereotípiákat, és a következőre kértük adatközlőinket:

Az alábbi tulajdonságokat külföldiek mondták a magyarokra és az ukránokra, de sajnos összekeveredett, hogy mely tulajdonságokat tartották a magyarokra s melyeket az ukránokra jellemzőnek. Arra kérünk, hogy a tulajdonságok közül jelöld meg 1-gyel azokat, amelyeket jellemzőnek tartasz a magyarokra, 2-vel azokat, amelyek szerinted az ukránokra jellemzők, s tégy 3-ast azokhoz a tulajdonságokhoz, amelyek szerinted sem a magyarokra, sem az ukránokra nem jellemzőek, vagy pedig egyszerre jellemzőek az ukránokra és a magyarokra is! Tehát: 1 = a magyarokra jellemző, 2 = az ukránokra jellemző, 3 = egyikre sem vagy mindkettőre jellemző.

* A szerző a vizsgálat ideje alatt Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban részesült.

- a) Önzők, a saját fajtájukat mindennél előbbre tartják _____
- b) Büszkék magukra, megbecsülik önmagukat és őseik hagyományait _____
- c) Erőszakosak és terjeszkedők, a mások kárára akarnak előrehaladni _____
- d) Hűségesek _____
- e) Becsapnak másokat, amint lehetőségük nyílik rá, nem becsületesek, nincs bennük erkölcsi határ, amikor másokról van szó _____
- f) Becsületesek és megbízhatóak egymás között, de nem dőlnek be az idegenek mindenféle aljas trükkjeinek _____
- g) Bátrak és haladó felfogásúak, felkelnek saját dolgaik védelmében, megvédik azt, ami az övék, és nem lehet őket kiforgatni abból, amit jogosan megszereztek _____
- h) Összetartanak, másokat kirekesztenek maguk közül _____
- i) Békeszeretőek, szeretik az embereket, csak az ellenségeikkel szemben él a szívükben gyűlölet _____
- j) Erkölcstelenek és becstelenek _____
- k) Tisztességesek és becsületesek _____
- l) Gyűlölködnek, különösen rosszindulatúak a nem hozzájuk tartozókkal szemben _____

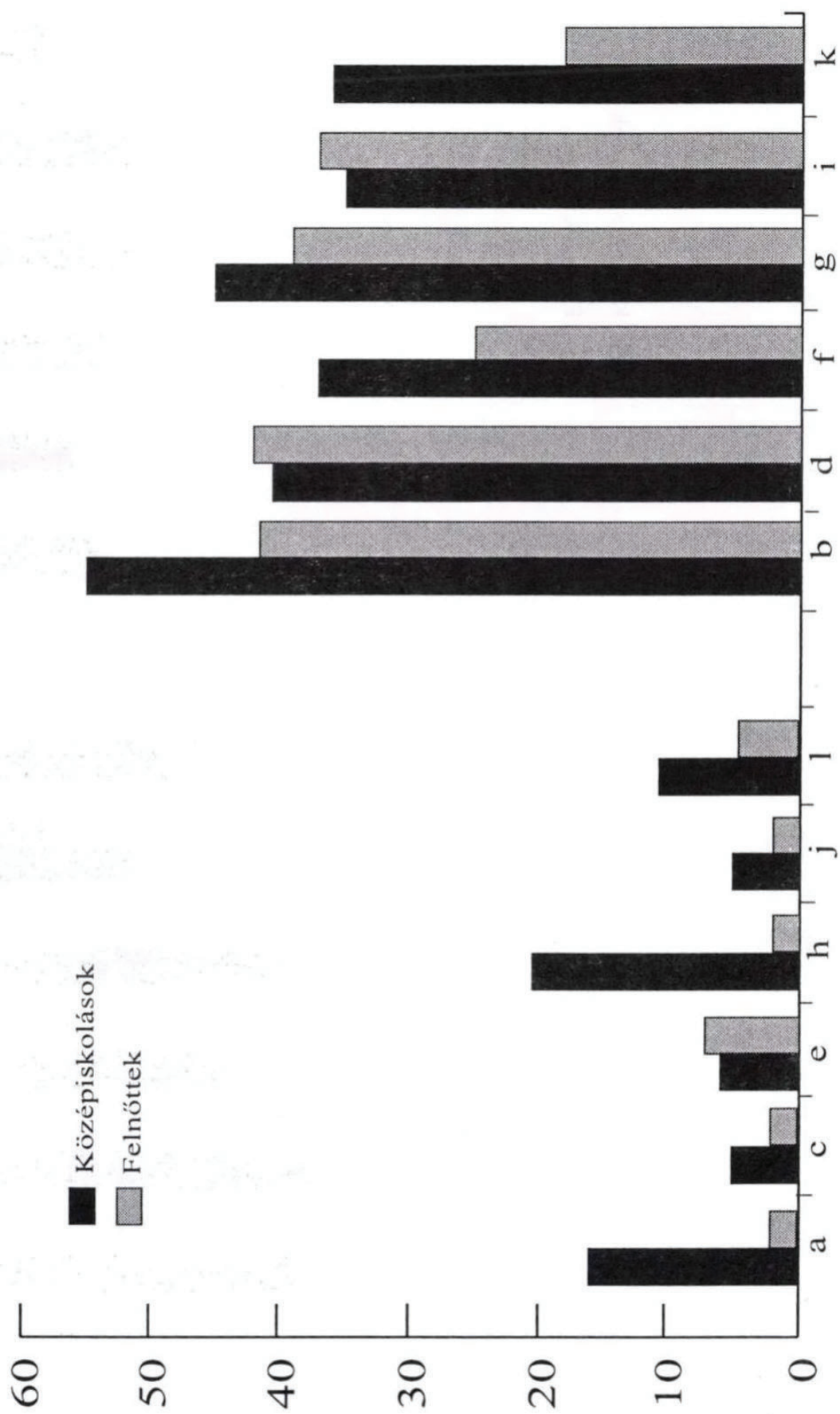
Az a), c), e), h), j) és l) betűvel jelölt tulajdonságok tartoznak a hetero-, a b), d), f), g), i) és k) pedig az autosztereotípiák közé (ezeket az 1–3. ábrán különválasztva tüntettük fel). A vizsgálat tervezésekor hipotézisünk az volt, hogy mind a középiskolások, mind pedig a felnőttek körében szétválnak majd a sztereotípiák. Amint az az 1. és 2. ábrából látható, mindkét minta jellemzőbbnek találta az autosztereotípiákat saját közösségére, illetve a heterosztereotípiákat az ukránokra.

Mind a középiskolások, mind pedig a felnőttek úgy vélték, hogy az ukrán közösségre sokkal inkább jellemzők a heterosztereotípiák, mint a magyarokra. A két minta válaszait összevetve feltűnik, hogy a középiskolások szigorúbban ítélték meg az ukránokat, mint a felnőttek: magasabb arányban vélték úgy, hogy a negatív jellemvonások a többségi nemzetet jellemzik, és a felnőtteknél pozitívabban látják saját közösségüket. Az ukránokra jellemző tulajdonságokat bemutató második ábra szinte tükörképe az elsőnek: a heterosztereotípiákat a kárpátaljai magyarok többsége az ukránokra vonatkoztatja.

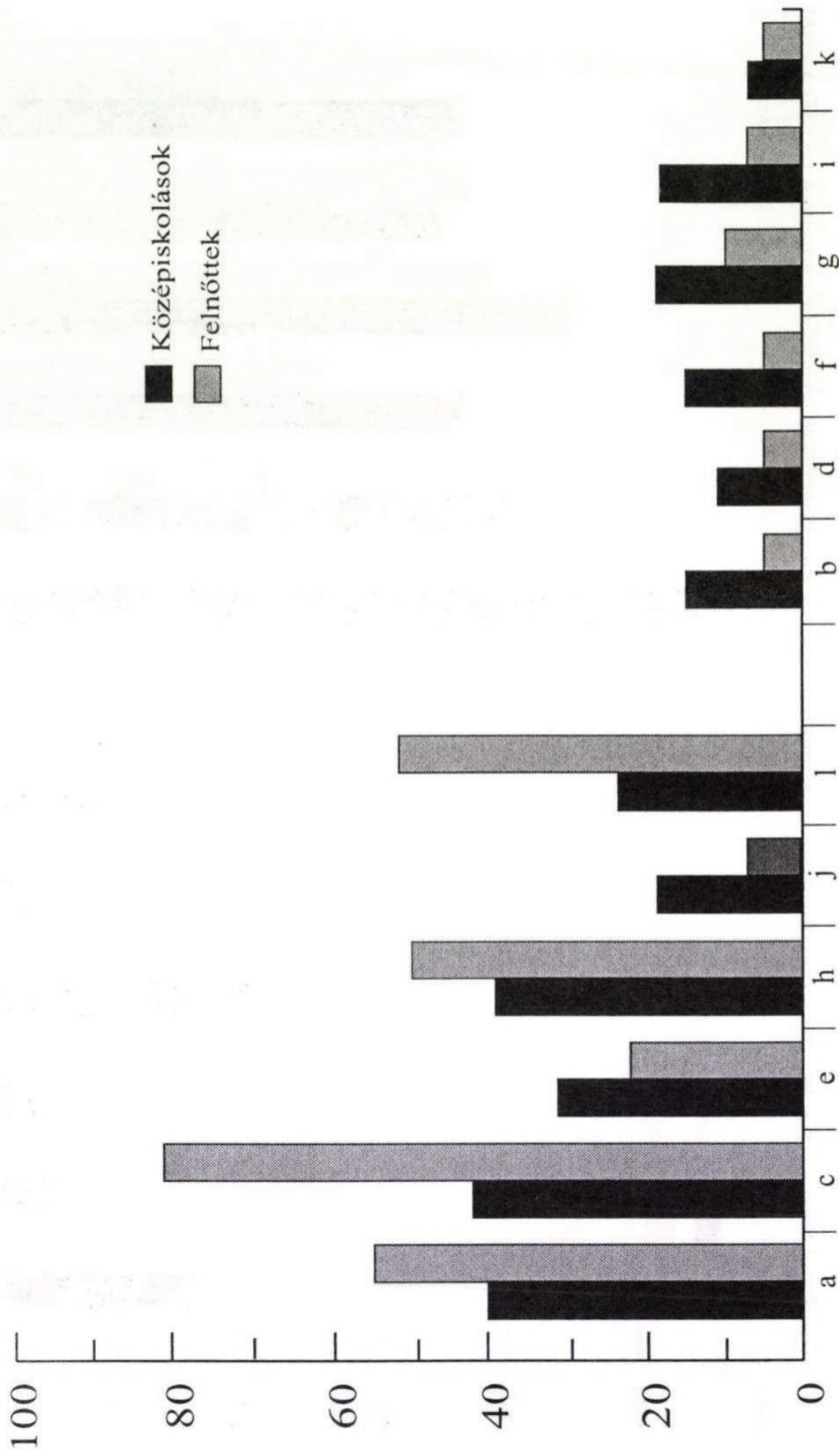
A tulajdonságok közül többet is semlegesnek (azaz egyik nemzetiségre sem vagy mindkettőre egyformán jellemzőnek) tartottak az adatközlők (3. ábra). A legtöbben a talán leginkább negatívnak tekinthető j)-vel jelölt tulajdonságot (Erkölcstelenek és becstelenek.) vélik semlegesnek.

Megkértük arra is adatközlőinket, hogy egy ötfokú skálán értékeljék előbb azt, mennyire jellemzők bizonyos tulajdonságok az ukránokra, majd azt, ugyanezek mennyire illenek a magyarokra. Az eredményekből átlagot számítottunk. Külön tüntettük fel a középiskolás és a felnőtt minta vélekedését a magyarokról és az ukránokról, illetve összevetettük azt is, hogy van-e eltérés a magyarok és ukránok megítélésében a két csoport között.

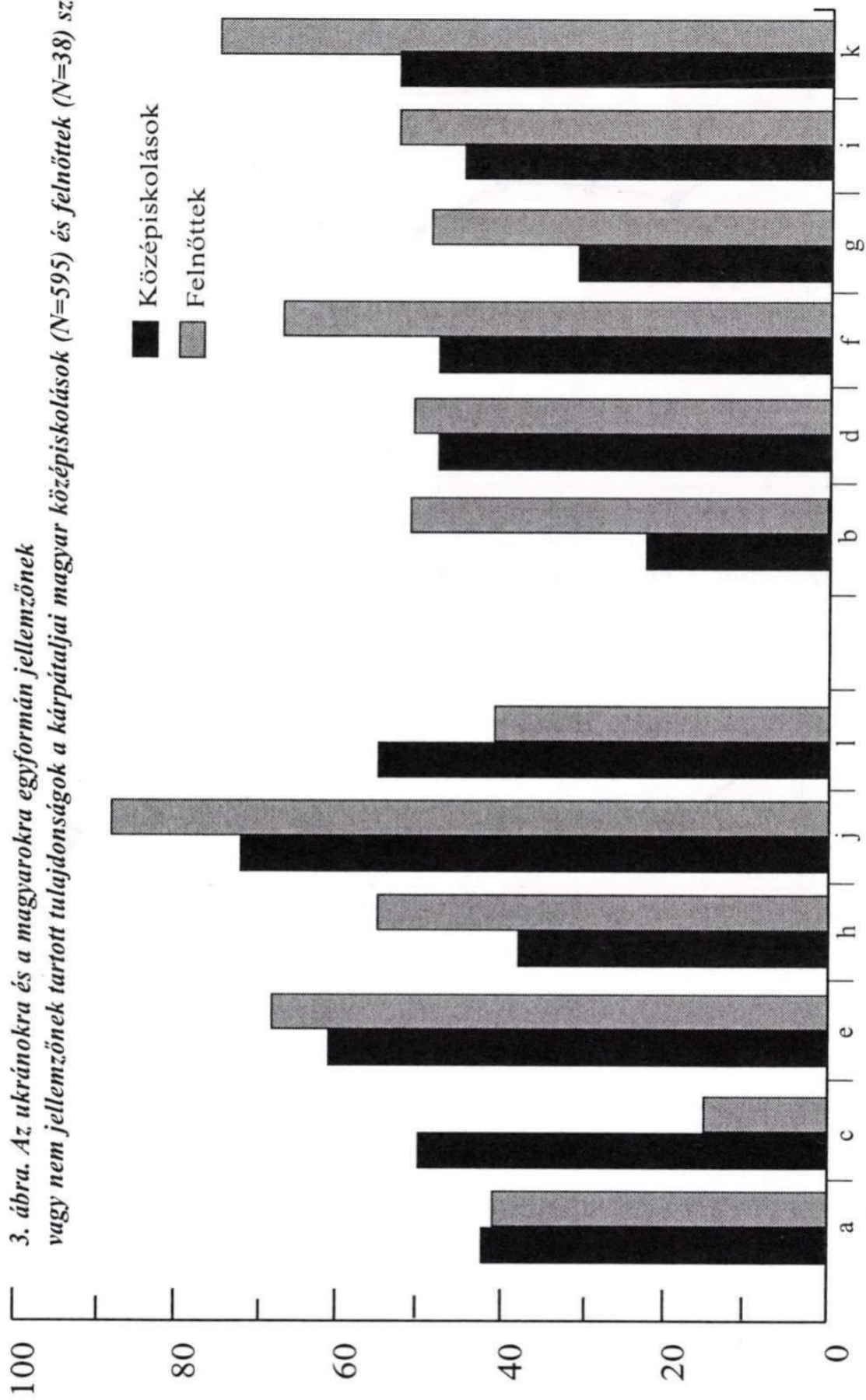
1. ábra. A magyarokra jellemző tulajdonságok a kárpátaljai magyar középiskolások (N=595) és felnőttek (N=38) szerint

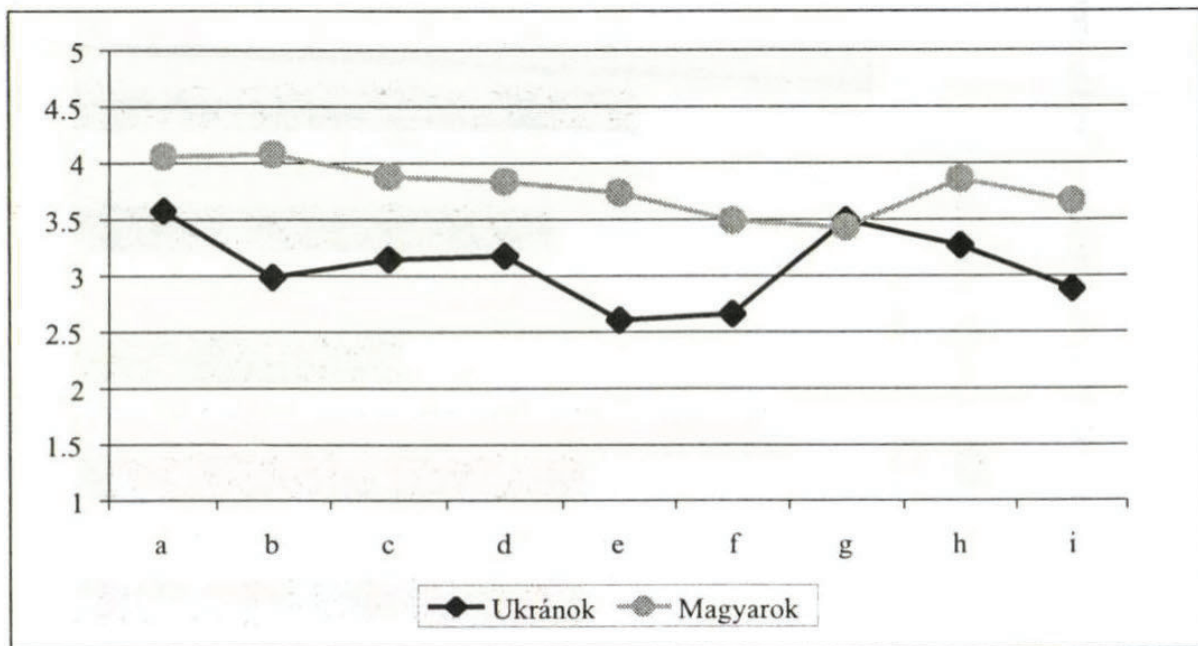
2. ábra. Az ukránokra jellemző tulajdonságok a kárpátaljai magyar középiskolások (N=595) és felnőttek (N=38) szerint

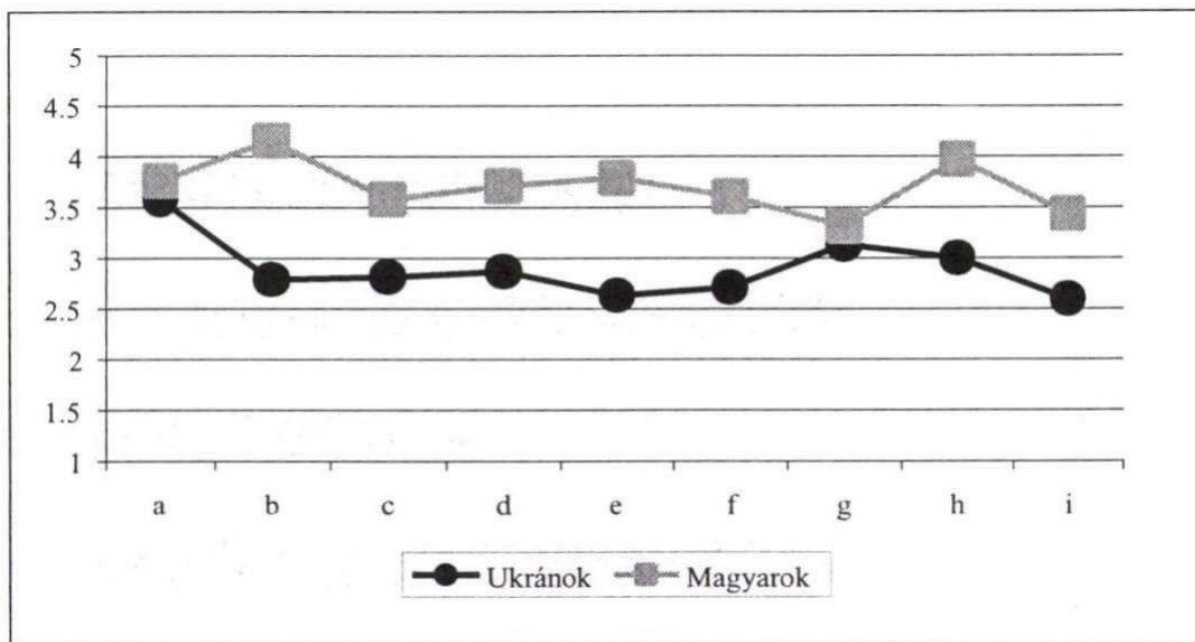
3. ábra. Az ukránokra és a magyarokra egyformán jellemzőnek vagy nem jellemzőnek tartott tulajdonságok a kárpátaljai magyar középiskolások (N=595) és felnőttek (N=38) szerint

4. ábra. Kárpátaljai magyar középiskolások véleménye az ukránokról és a magyarokról (N=595)**

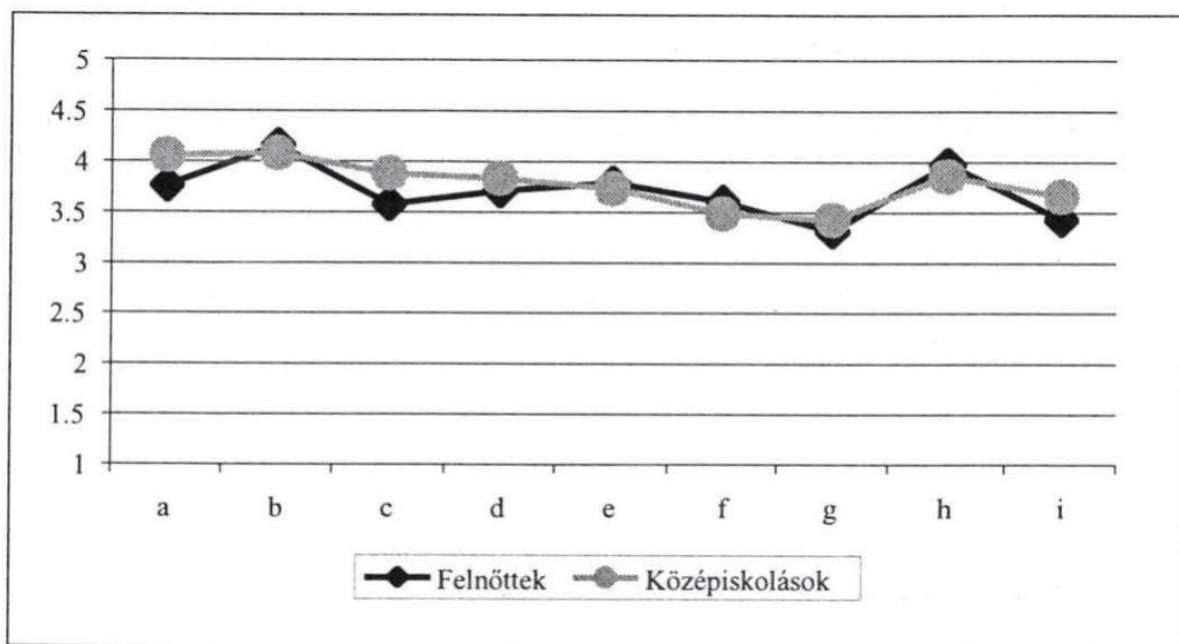

5. ábra. Kárpátaljai magyar felnőttek véleménye az ukránokról és a magyarokról (N=38)

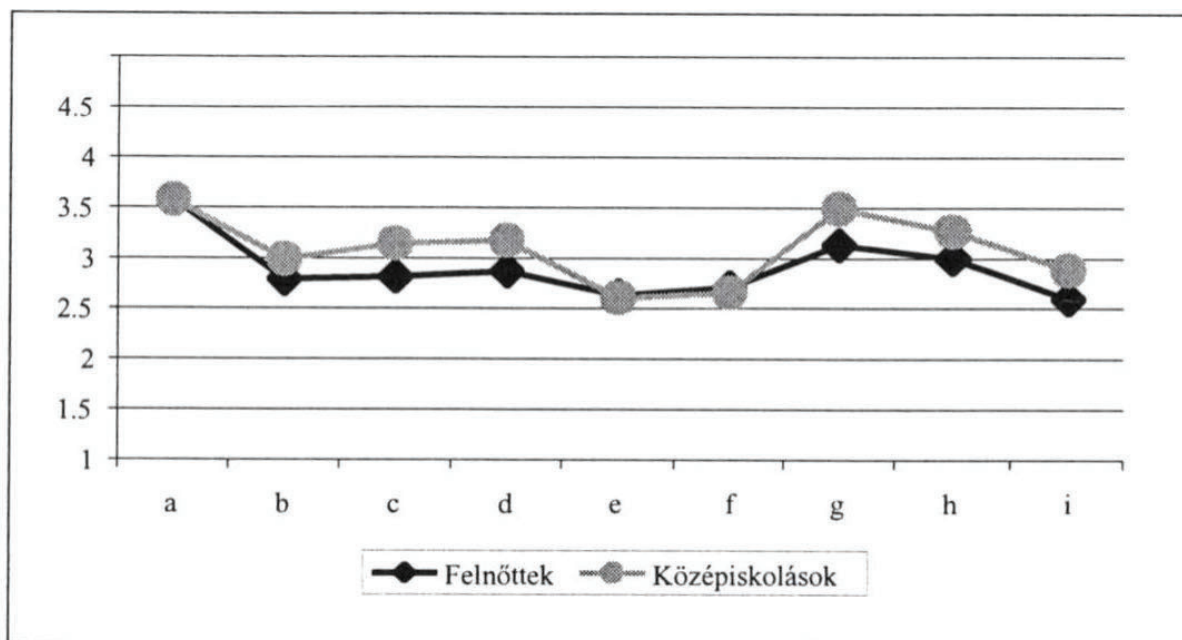

** A 4–7. ábrán a vízszintes tengelyen található betűk a következőket jelentik: a: társasak, b: műveltek, c: érdeklődők, d: barátságosak, e: békésék, f: megbocsátók, g: erősek, h: vonzóak, i: gazdagok.

6. ábra. Kárpátaljai magyar középiskolások (N=595) és felnőttek (N=38) véleménye a magyarokról

7. ábra. Kárpátaljai magyar középiskolások (N=595) és felnőttek (N=38) véleménye az ukránokról

Az átlagok azt mutatják, hogy a kárpátaljai magyarok a magyarságot (a) társasabbnak, (b) műveltebbnek, (c) érdeklődőbbnek, (d) barátságosabbnak, (e) békésebbnek, (f) megbocsátóbbnak, (h) vonzóbbnak és (i) gazdagabbnak tartják, mint az ukránsgot, ám mindkét népcsoportot (g) egyformán erősnek vélik; a felnőttek (a középiskolásokkal ellentétben) közel azonosan társasnak vélik mindkét népcsoportot.

A 6. és 7. ábrából kitűnik, hogy nincs jelentős eltérés abban, ahogyan a kárpátaljai magyar középiskolások és felnőttek a magyarokat és az ukránokat szemlélik.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a kárpátaljai magyarok pozitív önképpel rendelkeznek. Ugyanakkor nem állíthatjuk, hogy a velük együtt élő ukránokról alkotott képük ellenséges lenne, annak ellenére sem, hogy saját közösségüket mindenben az ukránok fölé helyezik.

Irodalom

- Csepeli György 1997. *Szociálpszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó.
Le Vine, R. A. – Campbell, Dt. T. 1972. *Ethnocentrism*. Wiley: New York.

A

KISEBBSÉGGKUTATÁS KÖNYVEK

megjelent kötetei

Bulla Béla – Mendöl Tibor: **A Kárpát-medence földrajza**

Tóth János: **Szentpéterfa**

Kniezsa István: **Magyarország népei a XI. században**

Trianon. A magyar békeküldöttség

tevékenysége 1920-ban (szerk. Pomogáts Béla,
Ádám Magda, Cholnoky Győző)

Pukánszky Béla: **Német polgárság magyar földön**

Rátz Kálmán: **A pánszlávizmus története**

A magyarság és a szlávok (szerk. Szekfű Gyula)

**Schengen. A magyar–magyar kapcsolatok
az uniós vízumrendszer árnyékában** (szerk. Tóth Judit)

Petőfi a szomszéd és rokon népek nyelvén

(szerk. Gulya János és Kerényi Ferenc)

Kniezsa István: **Kelet-Magyarország helynevei**

Barna Gábor: **Búcsújárók**

Pomogáts Béla: **A változó Erdély**

Eckhardt Sándor: **A francia forradalom eszméi Magyarországon**

Kárpát-medencei önismeret (szerk. Cholnoky Győző)

Megjelenés előtt

Niederhauser Emil: **Nemzet és kisebbség**

Szekfű Gyula: **Állam és nemzet** (Glatz Ferenc előszavával)

Barna Gábor: **Búcsújárók**

Lukács István: **A „megváltó” Mátyás király színeváltozásai
a szlovén néphagyományban és szépirodalomban**

Asztalos Miklós: **A történeti Erdély**

Stephen the Saint, founder of the thousand year old Hungarian state.

(Tanulmánykötet Kristó Gyula, Zsoldos Attila, Gerics József et al.)

A könyvek kaphatók a borítón feltüntetett könyvesboltokban és
– engedménnyel – a kiadóban

1014 Budapest, Úri utca 53. Telefon: 212-9527

A KISEBBSÉGGKUTATÁS c. folyóirat
a következő könyvesboltokban kapható

Budapesti Teleki Téka
1088 Budapest, Baross u. 1.

Kódex Könyvárúház
1054 Budapest, Honvéd u. 5.

Írók Boltja
1067 Budapest, Andrássy u. 45.

Osiris Könyvesház
1053 Budapest, Veres Pálné u. 4-6.

Balassi Könyvesbolt
1023 Budapest, Margit u. 1.

Kis Magiszter Könyvesbolt
1053 Budapest, Magyar u. 40.

Pont Könyvkereskedés
1051 Budapest, Nádor u. 8.

A LIBRI nagyobb belvárosi üzletei

Sík Sándor Könyvesbolt
6720 Szeged, Oskola u. 27.

Két Könyvész Könyvesbolt
3500 Miskolc, Egyetemváros

Széchenyi Könyvesbolt
7624 Pécs, Rókus u. 5.

Cédrus Könyvkereskedés
9400 Sopron, Mátyás kir. u. 34/f.

Könyvesház
9700 Szombathely, Halász Ernő u. 7.

Sziget Könyvkereskedés
4032 Debrecen, Egyetem tér 1.